

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΚΑΙ Η ΗΘΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΙΣ ΑΥΤΩΝ*

Υπό

Β. ΠΑΠΑΔΑΚΟΥ

Διευθυντοῦ Ὑγιεινῆς Μητρότητος καὶ Παιδῶν
Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας

Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ μὲ τὴν κατάλληλη ἐφαρμογὴ προγραμμάτων κοινωνικῆς προνοίας, προληπτικῆς ἱατρικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγιεινῆς, ὡς καὶ μὲ τὴν συστηματικὴ παρακολούθησιν τοῦ παιδιοῦ κατὰ τὴν προσχολικὴ καὶ σχολικὴ ἡλικία.

Γιὰ τὸν ἴδιον αὐτὸ σκοπὸ ἐπιβάλλεται ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐξακριβωσὴ τῆς οἰκογενειακῆς τῶν καταστάσεως, ὡς καὶ τῶν ὄρων διαβιώσεως αὐτῆς. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξακριβωθῆ ποιά εἶναι ἡ κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ κατάστασις τῶν γονέων καὶ ποιὲς εἶναι οἱ μεταξὺ τῶν γονέων σχέσεις. Ἄν δηλαδὴ διαβιοῦν ὁμαλὰ καὶ ἀρμονικὰ ἢ ἂν ὑπάρχουν μεταξὺ πατέρα καὶ μητέρας διαφωνίαι, ὥστε νὰ δημιουργοῦν ψυχικὰ τραύματα στὰ παιδιά.

Ἐπίσης ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις τῶν γονέων—σύφιλη, ἀλκοολισμὸς, ἐπιληψία, ψυχοπάθεια—καὶ γενικῶς ἡ σχολαστικὴ ἐξέτασις τῆς κληρονομικότητος ὄχι μόνον ὡς πρὸς τοὺς γεννήτορας ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀνιόντας προγόνους: «ἀμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα».

Ἡ παρακολούθησις αὐτῆ τῶν παιδιῶν ἀπὸ τὴν προσχολικὴ ἀκόμα ἡλικία θὰ κατατοπίσῃ τὰ ἀρμόδια κρατικὰ ὄργανα γιὰ τὴν πιθανὴν πνευματικὴ ἐξέλιξιν τοῦ παιδιοῦ, ὅποτε θὰ ληφθοῦν τὰ ἐνδεικνύμενα μέτρα θεραπείας καὶ προφυλάξεως, γιὰτὶ γιὰ νὰ καταστήσωμε τὸν ἄνθρωπον περισσότερο εὐτυχῆ καὶ δημιουργικὸ πρέπει νὰ ἀναζητήσωμε τὰ αἷτια ποὺ θέτουν φρα-

γμοὺς στὴν ἐλεύθερη ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητός του καὶ στὴν κοινωνικὴ του προσαρμογὴ. Καὶ πράγματι ἡ βάση τῆς ὅλης ψυχικῆς προφυλάξεως στηρίζεται στὴν κοινωνικὴ προσαρμογὴ τοῦ παιδιοῦ, πρᾶγμα ποὺ διαμορφώνεται στὴν μικρὴ ἡλικία, δηλαδὴ τὴν προσχολικὴ καὶ σχολικὴ.

Οἱ περισσότεροι τῶν συγχρόνων ψυχιάτρων παραδέχονται ὅτι τὸ κακὸ περιβάλλον τὸ οἰκογενειακὸ ἢ τὸ κοινωνικὸ εἶναι ἡ αἰτία ποὺ ὀδηγεῖ ἀσφαλῶς στὴ δύσκολη προσαρμογὴ τοῦ παιδιοῦ καὶ ποὺ ἐμφανίζεται μὲ τὴν μορφή διαταραχῆς τῆς συμπεριφορᾶς (χαρακτηρολογικὴ διαταραχὴ), τῆς νευρώσεως καὶ τῆς ἐγκληματικότητος.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς νευρώσεως ποὺ συχνὰ παρατηρεῖται στὴν παιδικὴ ἡλικία, θὰ ἀσχοληθοῦμε ἀργότερα.

Ἦδη τὸ θέμα ποὺ ἀπασχολεῖ περισσότερο τὴν σημερινὴ μας ἐργασίαν ἀφορᾷ τὸ πῶς θὰ κατορθώσωμε νὰ διαπιστώσωμε τὴν ἐμφάνισιν τῆς παιδικῆς ἐγκληματικότητος στὰ πρῶτα τῆς βήματα, δηλαδὴ στὸ προεγκληματικὸ στάδιον, γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ τὴν καταπολεμήσωμε ἐγκαίρως, δηλαδὴ νὰ τὴν προλάβωμε.

Ὅλες οἱ σύγχρονες στατιστικὲς ὁμιλοῦν περὶ αὐξήσεως τῆς παιδικῆς ἐγκληματικότητος.

Γερμανικὲς στατιστικὲς ἀναφέρουν ὅτι σήμερα ἡ παιδικὴ ἐγκληματικότης σημειώνει αὐξήσιν συγκριτικὰ μὲ τὴν δεκαετία 1930-1940. Στὴν πρώτη γραμμῇ ἔρχονται σὲ ὅλες τὶς στατιστικὲς τὰ ἐγκλήματα ποὺ ἔχουν ὡς ἀφορμὴ τὴν ἰδιοκτησίαν.

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον.

Κατὰ τὶς σύγχρονες ἐλληνικὲς στατιστικὲς τῶν ἐτῶν 1958-1959 τῆς παιδικῆς ἐγκληματικότητος, τὰ ἐγκλήματα αὐτὰ καλύπτουν τὸ ποσοστὸν 44,8%, ἀκολουθοῦν τὰ ἀδικήματα τῆς ἀδίκου ἐπιθέσεως μὲ ἀποτέλεσμα τὶς σωματικὲς βλάβες σὲ ἀναλογία 14,6%, οἱ ἀστυνομικὲς παραβάσεις σὲ ἀναλογία 5,2%, καὶ τελευταῖα τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῶν ἡθῶν σὲ ἀναλογία 4,8%.

Κατὰ μία γερμανικὴ στατιστικὴ τῶν ἐτῶν 1954-1958 τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῶν ἡθῶν καλύπτουν τὰ 12,5% τοῦ συνόλου τῶν παιδικῶν ἐγκλημάτων. Τὰ ἐγκλήματα αὐτὰ αὐξήθηκαν κατὰ τὰ ἴδια ἔτη σὲ 5%, τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ιδιοκτησίας σὲ 62%, ἡ ληστεία καὶ ὁ ἐκβιασμὸς τριπλασιάσθηκαν. Κατὰ τὰ ἔτη ποὺ ἀναφέρωμε, στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς ἐγκληματικότητος ἔρχεται γενικὰ ἡ κλοπὴ, ἀκολουθοῦν ἡ ληστεία καὶ ὁ ἐκβιασμὸς καὶ κατὰ τρίτο λόγο τὰ ἐγκλήματα τῶν ἡθῶν.

Κατὰ τὶς ἐλληνικὲς στατιστικὲς τῶν ἐτῶν 1958-1959 ἔρχονται στὴν πρώτη γραμμὴ ἐπίσης τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ιδιοκτησίας, στὴν δευτέρη μοῖρα οἱ σωματικὲς βλάβες καὶ στὴν τελευταία μοῖρα τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῶν ἡθῶν, ἐνῶ τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς τιμῆς ἔρχονται στὴν ἕκτη γραμμὴ.

Γιὰ νὰ δώσωμε ὀρισμένους ἀριθμοὺς, τὸ 1958 προσήχθησαν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῶν ἀνηλίκων 3.798 παιδιά, τὸ 1959 3.987. Ἴσως ἐκ πρώτης ὄψεως οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ νὰ φαίνωνται μικροί, ἀλλὰ πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι πολλὰ ἐγκλήματα κάθε χρόνο παραμένουν ἔξω τῆς στατιστικῆς, εἴτε γιατί δὲν κατηγγέλθησαν εἴτε γιατί συνεκαλύφθησαν.

Ἐξ ἄλλου, ἓνα ποσοστὸ τῶν παιδιῶν ποὺ ἐγκλημάτησαν εἶναι καθ' ὑποτροπὴν, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἀποτελοῦν ἀπὸ κοινωνικῆς πλευρᾶς μιὰ μόνιμη ἐγκληματολογικὴ ἐστία, ποὺ πρέπει νὰ ἐξουδετερωθῇ, ὅπως γίνεται γιὰ τὶς λοιμώδεις ἐστίες, γιὰ τὴν προφύλαξιν τῆς δημοσίας υγείας.

Τὸ μίasma τῆς ἐγκληματικότητος εἶναι ἐξ ἴσου ἐπικίνδυνον ὅπως καὶ τὸ μικροβιοφόρο.

Ἐξετάζοντας τὸ θέμα ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς ψυχιατρικῆς, θὰ τονίσωμε τοὺς σπουδαιότερους ἐγκληματογενεῖς παράγοντες καὶ θὰ προτείνωμε μέτρα προφυλάξεως, ὥστε νὰ σταματήσῃ ἡ περαιτέρω ἐγκληματικὴ ἐξέλιξις τοῦ παιδιοῦ. Ἐνδιαφερόμεθα βασικὰ γιὰ τὰ ψυχοπαθολογικῶς ἐπιβεβαρημένα παιδιά καὶ ὄχι γιὰ τοὺς καθ' ἑξὶν ἐγκληματίες, ποὺ ἀνέρχονται σὲ 20% περίπου τοῦ συνόλου. Οἱ σπουδαιότεροι ἐγκληματογενεῖς παράγοντες εἶναι ἡ διαταραχὴ τῶν συναισθηματικῶν δεσμῶν τῆς οἰκογενείας, οἱ κοινωνικοπολιτιστικὲς ἐπιδράσεις καὶ ἄλλοι βιολογικοὶ παράγοντες.

Ἄς ἐξετάσωμε καθέναν ἀπὸ τοὺς παράγοντες αὐτοὺς εἰδικότερα.

Ἡ ἐπικρατοῦσα σήμερα ἀντίληψις εἶναι ἡ πολυαιτιολογικὴ, κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἐγκληματικότης εἶναι ἀποτέλεσμα πολλῶν παραγόντων στίς περισσότερες περιπτώσεις.

Διαταραχὴ τῶν συναισθηματικῶν δεσμῶν στὴν οἰκογένεια. Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς ποὺ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ θέμα αὐτὸ συμφωνοῦν ὅτι ἡ σημερινὴ οἰκογένεια μετεβλήθη ἢ μεταβάλλεται βαθμηδόν.

Ἀπὸ τὴν πατριαρχικὴ οἰκογένεια μὲ τοὺς αὐστηροὺς θεσμοὺς καὶ τὴν πειθαρχία προχωροῦμε σὲ μιὰ δημοκρατικὴ οἰκογένεια ὀλιγομελῆ καὶ συνεπῶς μὲ ἐντονώτερες διαπροσωπικὲς συναισθηματικὲς σχέσεις. Παράλληλα, αὐξάνεται ἡ δυνατότης καὶ ἡ συχνότης τῶν προσωπικῶν συγκρούσεων. Ὁ βασικώτερος καὶ σπουδαιότερος δεσμὸς εἶναι φυσικὰ μεταξὺ τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ.

Ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς μητέρας ἀπὸ τὸ παιδί στὴ βρεφικὴ ἡλικία ἔχει σοβαρὸ ἀντίκτυπο στὴν ψυχικὴ ἐξέλιξις τοῦ παιδιοῦ, πρᾶγμα ποὺ εἶναι δυνατὸν ἀργότερα νὰ γίνῃ ἀφορμὴ δημιουργίας ψυχονευρώσεων καὶ πολλὰς φορὲς ἀπαρχῆς ἐγκληματικότητος.

Ἡ σχέση πατρὸς-παιδιοῦ ἀποκτᾶ βαρύτερη πολὺ ἀργότερα, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸ πέμπτο ἔτος τῆς ἡλικίας τοῦ παιδιοῦ. Ὅταν τὸ παιδί, ἀντὶ γι' ἀγάπην, στοργή, μέριμνα καὶ φροντίδα, συναντήσῃ ἐκ μέρους τῆς μητέρας τοῦ ἀδιαφορία ἢ, ἀκόμη χει-

ρότερο, ἀπόκρουση—πρᾶγμα πού δυστυχῶς παρατηρεῖται συχνά—τότε ἡ συναισθηματικὴ ἐξέλιξις τοῦ παιδιοῦ μπαινεί σὲ κίνδυνο.

Ὅταν στὴν οἰκογένεια παρατηροῦνται συζυγικὲς διαφωνίες καὶ συγκρούσεις, οἱ ὁποῖες συχνότατα καταλήγουν σὲ διαζύγιο, τὸ παιδί ὑφίσταται ψυχικούς τραυματισμούς, πού τὸ ὀδηγοῦν μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια στὴ νεύρωση καὶ πού πολλὰς φορές γίνονται αἰτία νὰ ἀναπτυχθῇ στὴν τρυφερὴ ψυχῇ τοῦ παιδιοῦ τὸ σπέρμα τῆς ἐγκληματικότητος.

Κοινωνικοπολιτιστικὲς καὶ κοινωνικοοικονομικὲς συνθήκες πού εὐνοοῦν τὴν παιδικὴν ἐγκληματικότητα.

Οἱ στατιστικὲς ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἐγκληματικότης ἀναπτύσσεται περισσότερο στὰ ἀστικά κέντρα παρά στὴν ὑπαιθρο χώρα. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως στίς δυσμενεῖς οικονομικὲς συνθήκες, οἱ ὁποῖες ὡς ἐγκληματογόνον αἷτιον ἀποτελοῦν πολλὰς φορές τὸ 80%.

Ἡ κακὴ διατροφή, ἡ ἀνθυγιεινὴ κατοικία, ἡ ἔλλειψη κατάλληλης ψυχαγωγίας, ἡ σύγκριση τῆς διαβίωσέως μὲ ἄλλους συνομηλικούς οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὰ πάντα ἐν ἀφθονίᾳ γενᾶ στὸ παιδί τὴν ζηλοτυπία, τὸν φθόνον καὶ τὴν πικρία, συναισθήματα τὰ ὁποῖα τὸ ὀδηγοῦν μοιραῖα ἀπὸ τὴν ἀντίδραση στὴν κακία, τὴ μοχθηρία, πολλὰς φορές στὴ νεύρωση καὶ τὸ σπρώχνουν ἀπὸ τὴν ἀντίδραση στὴν ἐγκληματικότητα.

Ἄκόμη καὶ ἡ περιοχὴ τῆς πόλεως πού ζῆ ὁ ὑποψήφιος παιδικὸς ἐγκληματίας παίζει μεγάλο ρόλο στὴ διαμόρφωση τῆς ψυχουσυνθέσεως τοῦ παιδιοῦ. Ὑπάρχουν περιοχὲς καὶ συνοικίες στίς ὁποῖες, δίπλα στὴν ἀνθρώπινη δυστυχία καὶ ἀθλιότητα, καλλιεργεῖται κυριολεκτικὰ τὸ ἐγκλημα. Μέσα σὲ τρῶγλες πολλὰς φορές κατοικοῦν πολυπληθεῖς οἰκογένειες, ὅπως ἄλλοτε (ἐπὶ παραδείγματι στίς γνωστὲς συνοικίαι τῆς Μασσαλίας) πού τόσο παραστατικὰ περιέγραψαν οἱ πιὸ ὀνομαστοὶ ρεαλιστὲς

συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας. Ἄλλοι ἐπίσης συγγραφεῖς διεπίστωσαν ὅτι στὸ Σικάγο ὅσο προχωροῦν ἀπὸ τὸ κέντρο πρὸς τὴν περιφέρεια τόσο ἐλαττώνεται ἡ παιδικὴ ἐγκληματικότης.

Οἱ κακὲς συναναστροφές, ἡ οικονομικὴ ἀθλιότης, ἡ κακὴ διαβίωση (παράγκες), οἱ κακόφημοι δρόμοι ἀποτελοῦν σχολεῖα καὶ φυτώρια ὅπου ἐκπαιδεύονται στὴν παρανομία καὶ στὴν ἐγκληματικότητα. Μέσα σ' αὐτὰ προπονοῦνται καὶ—μπορεῖ νὰ πῆ κανεῖς—ἐκπαιδεύονται οἱ μελλοντικοὶ παράνομοι καὶ γενικά οἱ αὐριανοὶ ἐγκληματίες, οἱ ὁποῖοι πολλὰς φορές δροῦν ὄργανωμένοι σὲ συμμορίες. Ἄλλοίμονο στὸ παιδί ἐκεῖνο πού εἶτε ἀπὸ ἐπιπολαιότητα εἶτε ἀπὸ ἄγνοια εἶτε ἀπὸ σομοπισμὸ πέσει στὰ δίχτυα μιᾶς τέτοιας συμμορίας· θὰ τοῦ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον μελλοντικά, κι ἂν ἀκόμη θελήσῃ, ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ νύχια τῆς.

Πολλὰ ἀπὸ τὰ παιδιά αὐτὰ, ὅπως εἰναισαμε πολλὰς φορές στὴν ἐργασία μας, εἶναι θύματα τοῦ κακοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος.

Ὑπάρχουν ὁμως καὶ παιδιά πού ἐπιζητοῦν ἐπίμονα νὰ μποῦν στίς ἐγκληματικὲς αὐτὲς ὀργανώσεις ἀπὸ ψυχικὴ ἐσωτερικὴ τους ὄθηση. Τὰ παιδιά αὐτὰ ἀνῆκουν στοὺς καλουμένους ψυχοπαθητικούς ἐγκληματικούς τύπους, πού εἶναι πολὺ ἐπιθετικοὶ καὶ ἐμφανίζουν ψυχοπαθολογικὴ διαστροφή τῆς προσωπικότητος. Εἶναι οἱ γεννημένοι ἐγκληματίες καὶ θὰ εἶναι πολὺ δύσκολο γι' αὐτοὺς νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸ ἐγκλημα καὶ ν' ἀποτελέσουν χρηστὰ μέλη μιᾶς εὐνομουμένης κοινωνίας.

Ἀντίθετα, τὰ παιδιά ἐκεῖνα πού συμπτωματικῶς παρασύρθηκαν σὲ ἀντικοινωνικὴ καὶ ἐγκληματικὴ ἐκδήλωση καὶ πού ἀποτελοῦν τὴν τάξιν τῶν συμπτωματικῶν ἐγκληματιῶν, τὰ παιδιά αὐτὰ εἶναι εὐκολώτερο ν' ἀποτοξινωθοῦν, νὰ θεραπευθοῦν καὶ ν' ἀποδοθοῦν στὴν κοινωνία ἀπηλλαγμένα τῶν κακῶν τους ἔξζων καὶ ν' ἀποτελέσουν ὑγιᾶ, χρήσιμα καὶ ἀποδοτικὰ μέλη τῆς στὸ μέλλον.

(Ἀκολουθεῖ)